

בבא קמא יח

שאלה: בעי רבא: דרסה על כלי ולא שברתו, ונתגלגל למקום אחר ונשבר, מהו?

- בתר מעיקרא אזלינא וגופיה הוא,
 - או דלמא בתר תבר מנא אזלינא וצרורות נינהו?
- קושי על השאלה: תפשוט ליה מדרבה, דאמר רבה: זרק כלי מראש הגג, ובא אחר ושברו במקל - פטור, דאמרינן ליה: מנא תבירא תבר!
תירוץ: לרבה פשיטא ליה, לרבא מבעיא ליה.
תשובה:

מקור והסבר התשובה		דחייה
ניסיון 1	הידוס אינו מועד	הרי זה מועד
	בתר תבר מנא אזלינן	בתר מעיקרא אזלינן
ניסיון 2	תרנגולין שהיו מחטטין בחבל דלי, ונפסק החבל ונשבר הדלי - משלמין נזק שלם ; שמע מינה: בתר מעיקרא אזלינן!	דחייה 1: תרגמא אחבל קושי: והא חבל - משונה הוא (=חצי נזק)! תירוץ: דמאוס בלישה. קושי: והא נשבר דלי קתני! דחייה 2: אלא סומכוס היא, דאמר: צרורות - נזק שלם משלם. קושי: אי סומכוס, אימא סיפא: ניתז ממנו שבר ונפל על כלי אחר ושברה – • על הראשון משלם נזק שלם, • ועל האחרון משלם חצי נזק ; ואי סומכוס, מי אית ליה חצי נזק? ניסיון לתרץ ודחייתו: וכי תימא, שאני ליה לסומכוס בין נזק כחו לכח כחו, ואלא הא דבעי רב אשי: כח כחו, לסומכוס, ככחו דמי או לאו ככחו דמי? תפשוט ליה דלאו ככחו דמי?
	ניסיון 3	תרנגולין שהיו מחטטין בחבל דלי, ונפסק החבל ונשבר הדלי - משלמין נזק שלם ; אלא לאו רבנן היא, ש"מ: בתר מעיקרא אזלינן!

שאלה: בעי רבא: חצי נזק צרורות, מגופו משלם או מעליה משלם?

- מגופו משלם, דלא אשכחן חצי נזק דמשלם מעליה
 - או דלמא מעליה משלם, דלא אשכחן כאורחיה דמשלם מגופיה?
- תשובה:

מקור והסבר התשובה		דחייה						
ניסיון 1	הידוס אינו מועד	הרי זה מועד	דחייה: לא <table><tr><td>הידוס אינו מועד</td><td>הרי זה מועד</td></tr><tr><td>כרבנן (חצי נזק)</td><td>כסומכוס (נזק שלם)</td></tr></table>	הידוס אינו מועד	הרי זה מועד	כרבנן (חצי נזק)	כסומכוס (נזק שלם)	
	הידוס אינו מועד	הרי זה מועד						
כרבנן (חצי נזק)	כסומכוס (נזק שלם)							
<table><tr><td>מגופו משלם</td><td>מעלייה משלם</td></tr></table>		מגופו משלם	מעלייה משלם					
מגופו משלם	מעלייה משלם							
ניסיון 2	הכלב שנטל חררה והלך לגדיש, ואכל החררה והדליק את הגדיש - על החררה משלם נזק שלם, ועל הגדיש משלם חצי נזק; מאי טעמא? לאו משום דהויא להו צרורות, ותני עלה: משלם חצי נזק מגופו!							
	תנא קמא - צרורות							
	חצי נזק מגופו							
	<table><tr><td>תנא קמא</td><td>ר' אלעזר</td></tr><tr><td>חצי נזק מגופו</td><td>נזק שלם מגופו</td></tr><tr><td>כרבנן</td><td>כרבי טרפון</td></tr></table> קרן ולא צרורות (ולכן משלם מגופו)!!			תנא קמא	ר' אלעזר	חצי נזק מגופו	נזק שלם מגופו	כרבנן
תנא קמא	ר' אלעזר							
חצי נזק מגופו	נזק שלם מגופו							
כרבנן	כרבי טרפון							

ניסיון 3
הבנה
אחרת
בכלב
וחררה

הכלב שנטל חררה... מאי טעמא מוקמת לה כרבי טרפון (ובקרן)? משום נזק שלם! רבי אלעזר סבר כסומכוס, דאמר: **צרוות** - נזק שלם משלם, וסבר לה כרבי יהודה, דאמר: צד תמות במקומה עומדת, וכי קתני מגופו - אצד תמות. (דין נזק שלם בצרוות בנוי על דין נזק שלם בשור מועד)

תנא קמא	ר' אלעזר
חצי נזק מגופו	נזק שלם מגופו
כרבנן	כסומכוס וכו' יהודה

ניסיון 4
הבנה
אחרת
בכלב
וחררה

הכלב שנטל חררה... אלא כי קאמר רבי אלעזר נזק שלם - כגון דאייעד, ובהא קמיפלגי, ומשלמים מגופו (לר' אלעזר מצד תמות שבה)

תנא קמא	ר' אלעזר
חצי נזק מגופו	נזק שלם מגופו
אין העדאה לצרוות	יש העדאה לצרוות

אמר ליה רב סמא בריה דרב אשי לרבינא: אימור דשמעת ליה לרבי יהודה - בתם ונעשה מועד, במועד מתחילתו מי שמעת ליה?

קושי/דחייה: אלא הא דבעי רבא: יש העדאה לצרוות, או אין העדאה לצרוות? אי לרבנן, אין העדאה לצרוות! אי לרבי אלעזר, יש העדאה לצרוות!

תירוץ: אמר לך רבא: כי מיבעיא לי לדידי - אליבא דרבנן דפליגי עליה דסומכוס, אבל הכא בין לרבנן בין לרבי אלעזר כסומכוס סבירא להו, דאמר: צרוות - נזק שלם משלם, וטעמא מאי אמור רבנן חצי נזק? דשני ולא אייעד, ובפלוגתא דרבי טרפון ורבנן קמיפלגי.

קושי: אימור דשמעת ליה לר' טרפון - נזק שלם, מגופו מי שמעת ליה?

תירוץ: אין, מהיכא מייתי לה - מקרן מרשות הרבים, דיו לבא מן הדין להיות כנדון.

קושי: והא רבי טרפון לית ליה דיו!

תירוץ: כי לית ליה דיו - היכא דמפריך קל וחומר, היכא דלא מפריך ק"ו - אית ליה דיו.

שאלה: גופא, בעי רבא: יש העדאה לצרוות, או אין העדאה לצרוות?

- לקרן מדמינן ליה
 - או דלמא תולדה דרגל הוא?
- תשובה:

מקור והסבר התשובה		דחייה	
ניסיון 1	הידוס אינו מועד	דחייה: לא, בחד זימנא	
	אין העדאה	הרי זה מועד	כרבנן (חצי נזק)
ניסיון 2	בהמה שהטילה גללים לעיסה		לא, בחד זימנא,
	רב יהודה אומר: משלם נזק שלם	ורבי אלעזר אומר: חצי נזק	רב יהודה אומר: משלם נזק שלם
ניסיון 3	מאי לאו כגון דעבד תלתא זימני יש העדאה		כסומכוס
	קושי 1: והא משונה הוא! תירוץ: דדחיק ליה עלמא.		קושי 2: ולימא רב יהודה הלכה כסומכוס, ולימא רבי אלעזר הלכה כרבנן!
		תירוץ: גללים אצטריכא ליה, ס"ד אמינא הואיל ובתר גופיה גרירין כגופיה דמי, קמ"ל.	
ניסיון 3	תרנגול שהושיט ראשו לאויר כלי זכוכית ותקע בו ושברו - משלם נזק שלם		סוס שצנף, וחמור שנער, ושיבר את הכלים משלם חצי נזק
	מאי לאו כגון דעבד תלתא זימני יש העדאה		אין העדאה
		קושי: והא משונה הוא! תירוץ: דאית ביה בזרני.	